UTELIAS PALOKÄRKI

Greta Patronen, Laura Taivalaho, Sara Urtti
Käsityöopettajan koulutus,
Helsingin yliopisto

Palokärki *(Dryocopus martius)*

Palokärki on suurin eurooppalaisista tikoista. Palokärki esiintyy puhtaissa havumetsissä, sekametsissä ja lehtimetsissä koko maassa, pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta. Suomen kannaksi arvioitu 30 000–50 000 paria. Palokärjelle on tärkeää, että elinpiirin lähellä kasvaa vanhaa metsää, joissa on joko kuolleita tai kuolevia puita sekä muurahaiskekoja ravinnoksi. Palokärki pesii yleensä haavassa tai männyssä. Lintu kaivertaa pesäkolon pitkällä nokallaan, pitkien lastujen sinkoillessa ympäriinsä.

Palokärki käyttää pesäänsä vain yhden kerran, tämän jälkeen koti menee kiertoon ja sen ottaa käyttöönsä muut kolopesijät kuten esimerkiksi helmipöllö tai naakka. Tyynellä säällä palokärjen äänen, rummutuksen tai viheltämisen, voi kuulla kauas. Palokärki on väriltään musta, koiraalla on punainen päälaki, naaralla punaista on niskassa. Palokärki on lajina rauhoitettu.

Kuva: Tom Lindroos

Tavoite

- Tunnistaa palokärjen pääpiirteet
- Pohtia erilaisia tekniikoita, joilla piirteet saadaan esille
- Oppia havainnoimaan metsän asukkaita ja kasveja
- Tutustua erilaisiin ekologisiin lokeroihin
- Opettaa pysähtymään, havainnoimaan ja kuuntelemaan
- T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön (1-2lk)
- T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityö -prosessi ja sen dokumentointi (3-6lk)
- T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi (7-9lk)

Lähde: http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Suunnittelu

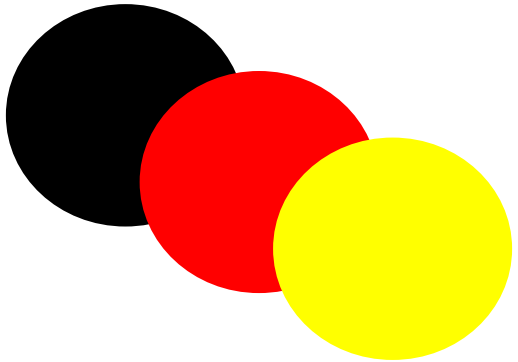

- Suunnitteluun voi käyttää mustaa, punaista ja keltaista pahvia, joista voi lähteä hahmottelemaan palokärjen piirteitä
- Inspiraatiota voi hakea palokärjen ulkonäöstä, liikkeistä ja elinympäristöstä, unohtamatta sen ääntä
- Palokärjen ääninäyte: http://www.suomenluonto.fi/sisalto/artikkelit/kuuntele-sikerma-palokarkea/
- Pienissä ryhmissä voi ideoida ajatuskartan avulla
- Palokärjen helposti tunnistettavat piirteet ovat toteutettavissa esim. kankaanpainannalla, aplikoimalla, neulomalla, kirjomalla, virkkaamalla, huovuttamalla, ompelemalla

Yhteisöllinen kankaanpainanta

- Luokan yhteinen projekti, johon jokainen osallistuu painamalla oman palokärjen sabluunalla ja sormilla
- Valmiin kankaan voi käyttää luokassa sisustuselementtinä,
  esim. verhona tai sellaisenaan seinällä

- Toteutus:
  - Haavan rungot valkoharmaalla töpöttämällä, runkojen rajaamisen apuna voi käyttää maalarinteippiä
  - Vartalo painettu sabluunalla
  - Lakki peukalolla punaisella, nokka pikkurillinsyrjällä keltaisella

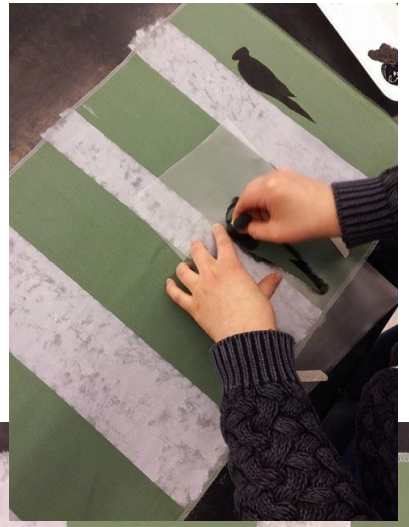

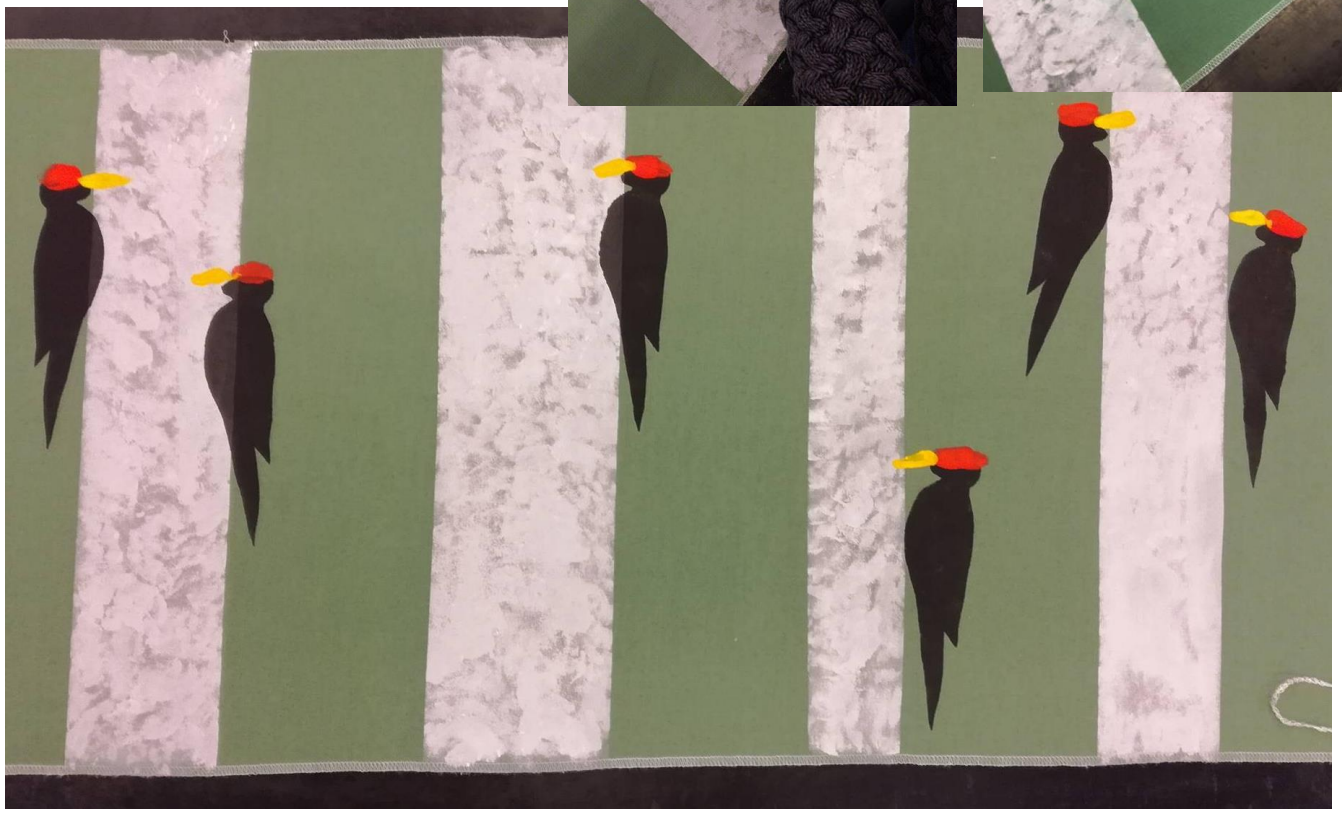

Kuosin painaminen

- Palokärjen tunnuspiirteiden pelkistäminen ja painaminen kankaalle, joko kuosiksi tai yksittäiseksi kuvioksi.
- Painetusta kankaasta voi tehdä oppilaan suunnitteleman tuotteen.
  Esimerkkejä penaali, pussukka, jumppakassi, essu tms.
- Painantaa voi tehdä myös trikookankaaseen.

Palokärki lapanen 7-9lk

- Lapaseen pelkistettiin palokärjen pääpiirteet
- Lapaseen voi kirjailla vielä silmän, jos haluaa

Hinta-arvio mallikappaleista

- Kangas 9,90€/m
- Vinonauha 0,90€/m
- Kangasvärit 4,90-5,50€/100g
- Lankakerä 7-veljestä 4,30€/150g kerä

- Lapaset: n. 2€
- Pussukka: n. 4€
- Yhteisöllinen työ: (korkeus 40cm) 4€ + väri 3€ = 7€

Arviointi

- Omaperäinen suunnittelu ja ideointi
- Palokärjen tunnuspiirteiden (muoto, ääni, liike) tuominen työhön
- Tekniikoiden monipuolinen käyttö
- Huolellisuus

- Oppilaan oma arviointi